

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/322/2020
Identifikačné číslo spisu: 6619203655
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:6619203655.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Svetlovskej a členov senátu JUDr. Nory Halmovej a JUDr. Ing. Maria Dubaňa v spore žalobcu J. S., bývajúceho v Lučenci, J. Wolkra 2738/14, zastúpeného JUDr. Andrejom Cífrom, advokátom so sídlom v Lučenci, Ul. J. Kráľa 5/A, proti žalovanej Všeobecná úverová banka, a.s., so sídlom v Bratislave, Mlynské nivy 1, IČO: 31 320 155, zastúpenej Beňo & partners advokátska kancelári s.r.o., so sídlom v Poprade, Nám. sv. Egídia 93, o zaplatenie 5.274,50 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 17Csp/95/2019, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15CoCsp/34/2020 z 22. júla 2020, takto

rozhodol:

Dovolania z a m i e t a.

Žalobcovi priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Lučenec (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 17Csp/95/2019 - 199 z 12. februára 2020 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 5.274,50 eur s 5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 5.089,21 eur od 20. júla 2019 do zaplatenia, s 5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 185,09 eur od 12. februára 2020 do zaplatenia v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške tejto náhrady bude rozhodnuté samostatným uznesením. Vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca uzatvoril so spoločnosťou Consumer Finance Holding, a.s. (právnym predchodcom žalovanej) zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ktorá však neobsahuje obsahové náležitosti - výšku dojednanej istiny úveru, výšku ročnej percentuálnej miery nákladov a odplatu za úver. Nakoľko vznik zmluvy o úvere bol jednoznačne závislý od vzniku kúpnej zmluvy a kúpna zmluva obsahuje jasný a určitý prejav vôle žalobcu získať úver v konkrétnej výške 5.831,10 eur na financovanie tovaru - osobného motorového vozidla označeného v zmluve o úvere ako predmet financovania A (suma 5.831,10 eur predstavuje doplatok kúpnej ceny po zaplatení zálohy žalobcom) táto suma mala byť aj celkovou výškou poskytnutého spotrebiteľského úveru. Avšak v zmluve o úvere právny predchodca žalovanej jednostranne uviedol výšku úveru 6.370,10 eur a jednostranne doplnil predmet financovania B,

o ktorý žalobca nežiadal a pri podpise súvisiacich zmlúv nebol o ňom vopred informovaný. Uviedol, že postup žalovanej zodpovedá nekalej obchodnej praktike, keď žalobca mal možnosť vopred predformulované listiny iba podpísať alebo ich ako celok odmietnuť. Aj pri výpočte RPMN sú uvedené nesprávne vstupné údaje (výška úveru) a výsledok výšky RPMN nie je správny, v zmluve je uvedený v neprospech spotrebiteľa. Bol názoru, že zmluva o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXX z 25. júla 2014 je zmluva spotrebiteľská, ide o viazaný spotrebiteľský úver (na zaplatenie časti kúpnej ceny motorového vozidla) v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch účinného k 31. augustu 2014. Ako celková výška spotrebiteľského úveru (náležitosť predpísaná v § 9 ods. 2 písm. g/ zákona) je v zmluve uvedená suma 6.370,10 eur s tým, že táto predstavuje doplatok kúpnej ceny predmetu financovania A (samotné vozidlo) vo výške 5.831,10 eur (časť kúpnej ceny vo výške 647,90 eur žalobca zaplatil v hotovosti mimo úveru) plus kúpnu cenu predmetu financovania B vo výške 539,- eur (predmet financovania B pozostáva z troch položiek, prvá s názvom Garance Carlife, ktorá je doplnková služba v sume 220,- eur, druhá a tretia položka sú značené ako príprava vozidla k predaju vo výške 271,- eur a 48,- eur). Podľa názoru súdu započítanie ceny takýchto služieb ako súbor Garancie Carlife a príprava vozidla k predaju „do celkovej výšky úveru“ nemá zákonnú oporu, v dôsledku čoho údaj o celkovej výške úveru uvedený v zmluve je zjavne nesprávny, preto sa jedná o bezúročný a bezpoplatkový úver v zmysle § 11 ods. 1 písm. b/ zákona č. 129/2010 Z. z. Spotrebiteľský úver mal byť použitý na účel financovania doplatku kúpnej ceny predmetu financovania A, t. j. ojazdeného osobného motorového vozidla Škoda Superb a predstavoval sumu 5.831,10 eur. Všetky ostatné náklady, ktoré sú spojené s poskytnutím spotrebiteľského úveru t. j. uvedené v rámci predmetu financovania B, konkrétne príprava vozidla k predaju + Carlife Garancie, mali byť preto zahrnuté do celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom. Akékoľvek obchádzanie zákonnej definície spotrebiteľského úveru a nákladov spojených so spotrebiteľským úverom nie je možné hodnotiť inak než obchádzanie zákona. V tejto súvislosti súd poukázal na rozsudok NS SR sp. zn. 3Sžo/19/2012 a na rozsudok SD EÚ vo veci C-377/14 v zmysle ktorého čl. 3 písm. l/ a čl. 10 ods. 2 smernice 2008/48/ES ako aj body prílohy 1 tejto smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že celková výška úveru a výšky čerpania úveru označujú celkovú sumu, ktorá bola daná k dispozícii spotrebiteľovi, čo vylučuje sumy, ktoré si poskytovateľ úveru určuje na náhradu nákladov súvisiacich s predmetným úverom a ktoré nie sú tomuto spotrebiteľovi reálne vyplatené. Aj definícia pojmu celková výška spotrebiteľského úveru obsiahnutá v § 2 písm. l/ zákona o spotrebiteľských úveroch uvádza, že sa ňou na účely tohto zákona rozumie maximálna výška alebo súčet všetkých finančných prostriedkov poskytnutých na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Mal za zrejmé, že v danom spore celková suma, ktorú žalobca dostal k dispozícii od pôvodného veriteľa a teda celková výška úveru bola len 5.831,10 eur a nie suma 6.370,10 eur uvedená v zmluve o úvere, pretože suma 539,- eur nebola spotrebiteľovi reálne vyplatená. Potom aj pri výpočte RPMN by mal súd vychádzať z výšky poskytnutého úveru 5.831,10 eur, kedy hodnota RPMN je 33,18 % a nie 27,44 % ako je uvedené v zmluve o úvere (spotrebiteľ v skutočnosti ročne preplatí viac ako veriteľ deklaruje v zmluve). Poukázal na skutočnosť, že RPMN je v zmluve uvedená v neprospech spotrebiteľa a aj toto zákon sankcionuje bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou úveru. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom sp. zn. 15CoCsp/34/2020 z 22. júla 2020 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP. Uviedol, že vôľou žalobcu bolo získať úver v konkrétnej výške 5.831,10 eur, žiadne doplnkové služby si sám nevyžiadal a dobrovoľne nezvolil, všetky doplnkové služby sú fakticky skrytými poplatkami za poskytnutie úveru a boli pre žalobcu dodatočne povinnými nákladmi a nie je pritom dôležité pomenovanie týchto povinných nákladov ale ich skutočný účel. Bol názoru, že povinné náklady v žiadnom prípade nesmú tvoriť istinu úveru a obranu žalovanej, že súčasťou istiny úveru sú v zmysle § 15 zákona o spotrebiteľských úveroch (osobné motorové vozidlo) a samostatné tovary a služby, ktoré (ako bolo viackrát uvedené) nemajú súvis so samotným úverom, ale sú viazané na predmet kúpy, teda nie je možné hovoriť o akýchkoľvek poplatkoch, či nákladoch súvisiacich s poskytnutím spotrebiteľského úveru vyhodnotil ako účelové. Ďalej uviedol, že úverovú zmluvu podpisoval právny predchodca žalovanej v zastúpení predávajúcim (predávajúcim motorového vozidla), preto za týchto okolností musel právny predchodca žalovanej pri uzatváraní úverovej zmluvy vedieť, o financovanie

ktorých položiek úverom mal žalobca záujem a o ktoré naopak záujem nemal a v súlade s tým mal postupovať aj pri koncipovaní úverovej zmluvy. Pre vyhlásenie úveru za bezúročný a bezpoplatkový v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch je postačujúce, ak chýba čo i len jedna z obsahových náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, resp. je uvedená nesprávne. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolatelka“). Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Za otázky, ktoré doposiaľ neboli v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu riešené považovala otázky, 1. suma úveru poskytnutá na financovanie tovaru, ktorý je vo vzťahu k hlavnému účelu nákupu tzv. doplnkovým tovarom je podľa zákona o spotrebiteľských úveroch nákladom podľa § 2 písm. g/ alebo istinou úveru podľa § 2 písm. l/, 2. je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za kvalitu financovania tovaru alebo služieb. Bola názoru, že sudy nižších inšancií nesprávne právne posúdili tri zmluvy (kúpnu, poisťnú a nepomenovanú) ako jedinú zmluvu, čo malo za následok ich neskoršie nesprávne rozhodnutie. Uviedla, že sudy nižších inšancií sa platnosťou zmluvy o doplnkovom tovare vôbec nezaoberal, hoci žalobca celé odôvodnenie žaloby založil na tom, že zmluvy o doplnkovom tovare síce podpísal, ale vôbec tak nechcel urobiť (chýbajúca náležitosť vôle) a teda sudy mali ako predbežnú otázku rozhodnúť, či sú zmluvy o doplnkovom tovare ne/platné. Ďalej uviedla, že zmluvy o kúpe tovaru a služieb sú samostatnými zmluvami, uzatvorenými s inými účastníkmi, pričom hlavný predmet plnenia nemôže byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou a poisťná zmluva nemôže byť neprijateľnou podmienkou úverovej zmluvy. Poukázala na to, že žalobca požiadal žalovanú o poskytnutie úveru aj na ďalší tovar a služby, išlo teda výlučne o prejav jeho vôle, nie o prejav vôle žalovanej a predmet financovania A a predmet financovania B sú v zmluve výrazne a zrozumiteľne uvedené, nejde o žiadny skrytý tovar, službu alebo poplatok. Poukázala na to, že suma 539,- eur by bola nákladom spotrebiteľa len v jedinom prípade a to ak by spotrebiteľ za túto sumu nič nedostal, avšak v prejednávanej spore žalobca za túto sumu dostal povinnú výbavu vozidla, služby spojené s jeho predajom a odovzdaním a zmluvné poistenie vozidla na celú dobu splácania úveru. Bola názoru, že RPMN nie je nič iné než vyjadrenie ceny peňazí u konkrétneho poskytovateľa úveru a teda suma 539,- eur za doplnkový tovar je cena a teda nepatrí do nákladov spotrebiteľa, keď nákladom spotrebiteľa je len rozdiel medzi celkovou sumou, ktorú od veriteľa dostal a celkovou sumou tovaru a služieb a nie je ziskom veriteľa, nakoľko skončila u „tretích“ osôb. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok súdu prvej inšancie a odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil súdu prvej inšancie na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol. Uviedol, že predmet financovania B pozostáva výlučne z položiek, ktoré nesprievádzalo žiadne reálne plnenie v prospech spotrebiteľa a ktoré sa v listinách vzájomne závislého kontraktu objavili bez vedomosti a v rozpore s vôľou žalobcu a predmet financovania B má povahu povinného nákladu pripočítaného k istine úveru. Tento povinný náklad nezákonne navyšuje istinu úveru a súčasne navyšuje celkový náklad (zmluvné úroky), ktoré sú počítané z navýšenej istiny a táto nekalá schéma na jednej strane navyšuje zisk úverového veriteľa aj úverového sprostredkovateľa a na druhej strane zvyšuje celkovú sumu, ktorú mal žalobca zaplatiť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie je potrebné čiastočne zamietnuť a čiastočne odmietnuť.

6. Z výpisu z Obchodného registra SR Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že žalovaná bola 1. januára 2022 dobrovoľne vymazaná z Obchodného registra SR, pričom jej právnym nástupcom sa stala spoločnosť Všeobecná úverová banka, a.s. Spoločnosť Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o. ako právny zástupca žalovanej podaním z 18. januára 2022 oznámila súdu, že právnym nástupcom žalovanej sa stala spoločnosť Všeobecná úverová banka, a.s.

7. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

8. Podľa § 64 CSP, ak strana zanikne počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd rozhodne, že v konaní pokračuje s jej právnym nástupcom. Ak právneho nástupcu niet, súd konanie zastaví.

9. Podľa § 66 CSP ak strata procesnej subjektivity nastane až po vyhlásení rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, postupuje súd podľa § 63 a 64; vyhláseným rozhodnutím zostáva súd viazaný.

10. V posudzovanom prípade žalovaná zanikla po právoplatnosti dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ktorým sa konanie vo veci samej skončilo a po podaní dovolania žalovanou. Postup podľa § 64 CSP je tak možný iba v spojení s § 66 CSP. Postupom podľa § 64 CSP sa rozumie vydanie uznesenia o pokračovaní v konaní s právnym nástupcom strany, ktorá stratila procesnú subjektivitu. Podľa názoru dovolacieho súdu je § 66 CSP aplikovateľné aj na prípady, keď k strate procesnej subjektivity strany došlo po právoplatnom skončení konania, avšak za predpokladu, že nasleduje konanie o mimoriadnom opravnom prostriedku, t. j. o dovolaní (1Obdo/52/2019).

11. Z uvedeného vyplýva, že po právoplatnosti dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nastala právna skutočnosť, s ktorou hmotné právo spája prechod práv a povinností, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s § 66 CSP v spojení s § 64 CSP bude v dovolacom konaní pokračovať s právnym nástupcom pôvodnej žalovanej.

12. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

15. Podľa názoru žalovanej je jej dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v otázke 1. či suma úveru poskytnutá na financovanie tovaru, ktorý je vo vzťahu k hlavnému účelu nákupu tzv. doplnkovým tovarom je podľa zákona o spotrebiteľských úveroch nákladom podľa § 2 písm. g/ alebo istinou úveru podľa § 2 písm. l/ a 2. či je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za kvalitu financovania tovaru alebo služieb.

16. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej

rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

17. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. b/ CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

18. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

19. Jednou z obligatórnych náležitostí dovolania je, že v ňom musí byť uvedené, v čom dovolateľ vidí splnenie predpokladov prípustnosti dovolania; táto náležitosť je odlišná od dovolacieho dôvodu. Účel tejto požiadavky spočíva pritom v tom, aby sa dovolateľ ešte pred podaním dovolania zoznámil s relevantnou judikatúrou dovolacieho súdu, a aby po zoznámení sa s ňou zväzil, či také dovolanie má šancu na úspech.

20. To znamená, že dovolateľ je zo zákona povinný nielen uviesť právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne (a vyložiť, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, porov. § 432 ods. 2 CSP), ale tiež konfrontovať túto nesprávnosť s doterajšou rozhodovacou činnosťou dovolacieho súdu, lebo tomu patrí úloha zjednocovať rozhodovaciu činnosť súdov v civilnom konaní. Podľa toho je dovolateľ povinný vymedziť, v čom vidí splnenie predpokladov prípustnosti dovolania; mal by teda uviesť, ktorý z predpokladov vymedzených v § 421 ods. 1 CSP je naplnený a prečo. Povedané inými slovami, dovolateľ je povinný jasne a zrozumiteľne vymedziť relevantnú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu a uviesť, v čom sa odvolací súd odchýlil od tejto relevantnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo v čom je relevantná rozhodovacia prax dovolacieho súdu rozporná, alebo v čom je potrebné relevantnú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu zmeniť, alebo či ide o právnu otázku dovolacím súdom doteraz nevyriešenú. Prípadne možno prípustnosť dovolania podľa okolností vymedziť i odkazom na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu.

21. Najvyšší súd najprv pristúpil k posúdeniu otázky uvedenej v bode 10. tohto rozsudku. Právne posúdenie, či konkrétna otázka už bola alebo nebola dovolacím súdom vyriešená, je totiž jadrom dovolacieho konania a je podstatná pre to, či najvyšší súd o dovolaní rozhodne meritórne alebo procesne.

22. Smernica 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere bola do slovenského právneho poriadku prebratá zákonom o spotrebiteľských úveroch.

23. V zmysle § 2 písm. l/ zákona o spotrebiteľských úveroch účinného v čase uzatvorenia spornej

zmluvy o úvere (t. j. 25. júla 2014), na účely tohto zákona sa rozumie celkovou výškou spotrebiteľského úveru maximálna výška alebo súčet všetkých finančných prostriedkov poskytnutých na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere,

písm. g/ celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom všetky náklady vrátane úrokov, provízií, daní a poplatkov akéhokoľvek druhu, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere a ktoré sú veriteľovi známe, okrem notárskych poplatkov; do celkových nákladov patria aj náklady na doplnkové služby súvisiace so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, a to najmä poisťné, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí takejto doplnkovej služby, aby získal spotrebiteľský úver alebo aby ho získal za ponúkaných podmienok.

24. V zmysle § 9 ods. 2 písm. g/ cit. zákona zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať celkovú výšku a konkrétnu menu spotrebiteľského úveru a podmienky upravujúce jeho čerpanie,

písm. j/ ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov,

písm. k/ výšku, počet, frekvenciu splátok a prípadné poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru na účely jeho splatenia,

25. V rozsudku vo veci C-377/14 Radlinger, Radlingerová proti Finway a.s. sa Súdny dvor Európskej Únie okrem iného vyjadril k požiadavkám na náležitosti spotrebiteľských zmlúv a na otázku vnútroštátneho súdu, akým spôsobom sa má vykladať pojem „celková výška úveru“ obsiahnutý v článku 3 písm. l/ a článku 10 ods. 2 smernice 2008/48 a pojem „výška čerpania“ obsiahnutý v bode I prílohy I tejto smernice odpovedal, že článok 3 písm. l/ a článok 10 ods. 2 smernice 2008/48/ES ako aj bod I prílohy I tejto smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že celková výška úveru a výška čerpania úveru označujú celkovú sumu, ktorá bola daná k dispozícii spotrebiteľovi, čo vylučuje sumy, ktoré si poskytovateľ úveru účtuje na úhradu nákladov súvisiacich s predmetným úverom a ktoré nie sú tomuto spotrebiteľovi reálne vyplatené. V rozhodnutí Súdny dvor uviedol, že dôsledkom takehoto postupu, t. j. zahrnutia nákladov spotrebiteľa spojených s úverom do výšky čerpania úveru, je podhodnotenie RPMN, ktorého výpočet závisí od celkovej výšky úveru (bod 87). Zároveň informácia o celkových nákladoch úveru umožňuje spotrebiteľovi porovnať ponuky úverov a posúdiť rozsah jeho záväzku (bod 90).

26. Aby bolo možné konštatovať splnenie povinnosti veriteľa vyplývajúcej z ustanovenia § 9 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch, musia byť údaje uvedené v spotrebiteľskej zmluve uvedené nielen formálne, ale zároveň musia byť aj úplné, určité, zrozumiteľné a správne. Týmto spôsobom zákonodarca chráni spotrebiteľa a naplňa účel sledovaný právnou pravou spotrebiteľských zmlúv, ktorým je úplné informovanie spotrebiteľa o podmienkach v tomto prípade úverovej zmluvy v záujme ochrany slabšej zmluvnej strany. Správnosť údajov totiž nepochybne ovplyvňuje rozhodnutie spotrebiteľa vstúpiť do určitého záväzku. Zároveň spotrebiteľ musí mať možnosť zoznámiť sa so skutočným obsahom právneho úkonu, aby vedel, čo konkrétne je predmetom dojednania a aké sú jeho práva a záväzky z toho plynúce. Ak by sa pripustil výklad, že akýkoľvek údaj (teda aj chybný) uvedený v zmluve spĺňa podmienky § 9 ods. 2 cit. zákona, stratilo by toto ustanovenie zmysel. Jednou z obligatórnych náležitostí spotrebiteľskej zmluvy je aj údaj o výške úveru, ktorého definíciu podáva ustanovenie § 2 písm. l/ zákona o spotrebiteľských úveroch. Spotrebiteľ na základe správne v zmluve uvedených informácií o výške skutočne poskytnutého úveru, dostáva jasnú predstavu o celkovej hodnote svojho záväzku, o tom, čo vlastne spláca a akú sumu si skutočne požičal, ako aj to, akú má povahu jeho záväzok z hľadiska nákladov s ním spojených. Zároveň nesprávne uvedený údaj môže mať za následok vplyv na správnosť ďalších údajov spotrebiteľskej zmluvy a tiež na samotnú výšku záväzkov spotrebiteľa (výšku splátky, úročenie úverovej sumy). Pokiaľ teda údaje predstavujúce obligatórne náležitosti spotrebiteľskej zmluvy nie sú uvedené v zmluve správne, nemožno hovoriť o splnení povinnosti podľa § 9 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch, pričom nesplnenie z neho vyplývajúcej povinnosti zákon striktnie sankcionuje tým, že spotrebiteľský úver sa stáva od počiatku bezúročný a bez poplatkov (§ 11 ods. 1 písm. b/ zákon o spotrebiteľských úveroch). V tomto smere

teda neexistuje žiadna výnimka a veriteľ sa nemôže zbaviť svojej povinnosti, resp. nemôže konvalidovať nesprávne, či zavádzajúce údaje v zmluve tým, že v nej síce výslovne uvedie, akú čiastku predstavuje náklad, avšak zároveň ho prezentuje ako súčasť poskytnutého úveru, teda aktívum, hoci v skutočnosti ide o náklad spotrebiteľa, a to ani za tej podmienky, že klient súhlasí s okamžitým započítaním nákladu do výšky úveru.

27. V dôsledku navýšenia celkovej výšky úveru o náklad nemôže byť správne vypočítaná ani výška RPMN, pretože dôsledkom neoprávneného zahrnutia poplatku za poskytnutie úveru, ktorý predstavuje celkový náklad úveru pre spotrebiteľa, do celkovej výšky úveru, bude podhodnotenie RPMN, keďže výpočet RPMN je závislý od výšky poskytnutého úveru. Navýšenie celkovej výšky úveru o náklady má zároveň aj ten následok, že sa bude úročiť nielen poskytnutý úver, ale aj náklad, tým pádom dôjde k zvýšeniu celkovej splatnej čiastky a mení sa tým výška hlavného predmetu zmluvy. Za tohto stavu bol preto správny záver súdov nižších inšancií, že úverová zmluva neobsahuje správne údaje v zmysle § 9 ods. 2 zákona o ochrane spotrebiteľa a rovnako správne uplatnili aj sankciu za porušenie tejto povinnosti v zmysle § 11 ods. 1 písm. b/ cit. zákona.

28. Právnu otázku nastolenú dovolateľkou možno pokladať za vyriešenú uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2021 sp. zn. 2Cdo/165/2020, so záverom, že „z obsahu kúpnej zmluvy vyplýva, že časť kúpnej ceny vo výške 684,80 eur bola predávajúcemu zaplatená v hotovosti pri podpise zmluvy, a že zvyšná časť kúpnej ceny vo výške 5.489,20 eur bude predávajúcemu zaplatená prostredníctvom úveru na základe zmluvy o úvere. Z obsahu úverovej zmluvy však jednoznačne vyplýva celková dojednaná výška úveru v sume 6.163,20 eur s tým, že predmetný spotrebiteľský úver bol účelovo viazaný, a to na obstaranie tam uvedeného predmetu financovania, ktorým bolo predmetné motorové vozidlo Citroën C4 Grand Picasso Diesel 1,6 HDi. Dovolací súd však konštatuje, že v zmysle § 52a ods. 2 OZ vyplýva jednoznačná závislosť týchto zmlúv, čo nerozporovali ani sudy nižšej inštalcie. Avšak dovolací súd je toho názoru, že pokiaľ v zmysle § 52a ods. 2 OZ je daná vzájomná zmluvná závislosť, tak táto závislosť musí byť zrejmá aj z obsahu dojednaných zmlúv, a teda nesmie byť vzájomné dojednanie takýchto zmlúv odlišné. V tomto prípade nekorešpondujúce v dojednanej výške pri kúpnej zmluve - kúpnej ceny (5.489,20 eur) a pri spotrebiteľskom úvere - výška spotrebiteľského úveru (6.163,20 eur). A to bez ohľadu na vystavenú faktúru č. U., ktorou bol fakturovaný predaj osobného automobilu Citroën C4 Grand Picasso 1,6 HDi vrátane doplnkového zákaznického servisu a Carlife Garancia. Dovolací súd tak konštatuje, že uplatnenie § 52a ods. 2 OZ na zmluvné dojednanie (kúpnu zmluvu a spotrebiteľský úver) je v tomto prípade zásadné. Na základe uvedeného je nepochybné, že RPMN uvedená v úverovej zmluve nezodpovedá kúpnej cene, ktorá je uvedená v kúpnej zmluve, t. j. 6.174 eur, po odpočítaní zaplatených 684,80 eur v sume 5.489,20 eur a následkom čoho je úverová zmluva bezúročná a bez poplatkov v zmysle ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d/ zák. č. 129/2010 Z. z.

29. Dovolací súd nezistil žiadny dôležitý dôvod, pre ktorý by sa mal odchýliť od týchto záverov, pretože nie sú v rozpore s ustanovením § 52a ods. 4 Občianskeho zákonníka, a preto konštatuje, že úverová zmluva je bezúročná a bez poplatkov.

30. Predpoklad prípustnosti v tejto časti dovolania žalovanej spočíval v tom, že mala byť posúdená doteraz neriešená právna otázka, čiže bola vymedzená iba vo vzťahu k neexistujúcej judikatúre dovolacieho súdu, resp. k nesprávnemu riešeniu právnej otázky odvolacím súdom. Tento predpoklad však v žiadnom prípade neobstál a z týchto dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že žalovaná v tejto časti dovolania nedôvodne tvrdí, že jej dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

31. V časti, v ktorej žalovaná namietala nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP v otázke či je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za kvalitu financovania tovaru alebo služieb dovolací súd uvádza, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku

(úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietať už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

32. Všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne.

33. Z uvedeného teda vyplýva, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd alebo ak v odvolaní namiatané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom neopravil. Avšak nemôže tomu byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietať konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania; v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu. V tomto prípade odvolací súd neposudzoval nastolenú otázku žalovanej a preto sa jej preskúmania nemôže úspešne domáhať v dovolacom konaní.

34. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

35. Z uvedeného možno urobiť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

36. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

37. Najvyšší súd preto dovolanie v časti uvedenej v bode 28. tohto rozsudku ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP a zároveň čiastočne v časti, v ktorej žalovaný namietať nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP v otázke 2 odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

38. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

39. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.